

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Viite: VN/21586/2020
VN/21586/2020-STM-1
STM 133:00/2020

Lausuntopyyntö 3.11.2020 luonnoksesta STM:n asetukseksi työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kustannuksiin valtion varoista vuonna 2021 myönnettävästä avustuksesta

Kiitämme mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisesta asetuluonnoksesta. Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusta on vuodesta 2005 alkaen tuettu erillisrahoituksella, alkuun määräaikaisin järjestelyin ja 1.1.2020 alkaen toistaiseksi voimassa olevalla lailla (ns. Rahoituslaki 1109/2019). Luonnosteltu asetusta liittyy tähän rahoituslakiin.

Työterveyshuollon erikoisalan koulutustarpeesta ja koulutuksen erityispiirteistä Työterveyshuollon henkilöstön pätevyysvaatimuksista säädetään Valtioneuvoston asetuksessa 708/2013. Lääkärin perustutkinto ei suoraan päteviä työterveyshuollon tehtäviin, vaan päätoimisesti (yli 20 tuntia viikossa) työterveyshuollossa työskentelevältä lääkäriltä edellytetään alan erikoislääkärin koulutusta tai vähintään erikoistuvan lääkärin statusta. Rahoituslain turvin on luotu koulutusjärjestelmä viiden yliopiston, kentän koulutuspaikkojen sekä Työterveyslaitoksen yhteistyönä.

Turun yliopistossa erikoistuu työterveyshuoltoon noin 130 lääkäriä, valmistuneita on ollut vuosittain 5-6. Koulutus toteutuu pääosin kentän koulutuspaikoilla Vaasasta Ahvenanmaalle ja Saloon. Yhteensä 41 koulutuspaikkasopimuksen puitteissa toimii 53 kouluttajalääkäriä, joiden toimintaa oppiaine koordinoi ja kouluttaa aktiivisesti. Työterveyshuollon erikoislääkäreistä on edelleen pulaa Varsinais-Suomen alueella. Ulkoinen evaluaatio koulutusjärjestelmästä on tehty viimeksi vuonna 2015, eikä siinä arvioitu erikseen Turun koulutusta ja Turun TTL-jakson vaikeaa pullonkaulaa (STM Raportteja 2015:11). Vuosittain TTL-jaksolle hakee kahta koulutuspaikkaa jopa 10-11 koulutuksen loppuvaiheessa olevaa lääkäriä. Tämä pullonkaula olisi poistettavissa ns. moduulikoulutuksen avulla, mutta toistaiseksi TTL on vastustanut ajatusta. Seurauksena on ollut koulutettavien ohjautuminen TTL-jaksolle Tampereelle tai Helsinkiin, tai jopa koulutuksen keskeytyminen/viivästyminen. Myöskään ns. satelliittikoulutuspaikkojen saaminen Satakunnan keskussairaalaan ei ole onnistunut. TTL:n tarjoama koulutus on Turun yliopiston alueella ollut välillä kokonaan keskeytyneenä joitakin vuosia sitten. Sama on vaarassa uusiutua nyt TTL:n kouluttajan jäädessä eläkkeelle v. 2021 alkupuolella eikä seuraajaa ole vielä valittu.

Turun yliopiston työterveyshuollon oppiaine kantaa vakavaa huolta sekä opetuksen jatkuvuudesta että rahoituksen epätasaisesta jakautumisesta TTL:n ja yliopistojen kesken. Yliopistolla on ollut vaikeuksia rekrytoida muodollisesti päteviä klinisiä opettajia, minkä vuoksi palkkarahoitusta on joinakin vuosina jäänyt käyttämättä. Toinen syy rekrytointivaikeuteen on ollut tarjolla olevien työ sopimusten lyhytaikaisuus (max. 6 kk kerrallaan), koska TTL:n hallinnoiman rahoituksen päätökset ja maksatukset tehdään puolivuositain. Sen lisäksi päätökset viivästyvät joka vuosi useilla viikoilla tai jopa kuukausilla kalenterivuoden alusta, jolloin rekrytointia ei yliopiston hallinnon mukaan voida tehdä vuoden alussa koko kalenterivuoden ajalle.

Käytännön työtä ja annettavaa koulutusta ajatellen järjestelmä on myös liian jäykkä siinä mielessä, ettei klinisen opettajan palkkaan tarkoitettua rahoitusta ole saanut käyttää muiden toimintojen, kuten virtuaaliyliopiston menoihin tai vierailevien asiantuntijoiden palkkioihin. Joustavampi rahoituksen hallinnointi olisi tarpeen, kuitenkin sillä poikkeuksella, ettei kullekin yliopistolle vuoden alussa myönnettyä rahoitusta voisi siirtää muille yliopistoille kuin erityisen painavasta syystä.

Erikoislääkärikoulutuksen rahoitusta on vuosittain ollut viidelle yliopistolle yhteensä riittävästi, mutta rahoituksen jakaminen eri yliopistojen kesken ei ole ollut tasaista eikä erikoislääkärien alueellisen tarpeen mukaista. Nyt rahoituksen määrää ollaan supistamassa, mikä herättää huolta alueella. Olisi parempi, että STM:n myöntämä rahoitusta kontrolloisi jokin muu taho kuin Työterveyslaitos, jolla on asiassa oma taloudellinen intressi.

Koulutettavien määrä, koulutustarjonta ja valmistuvien erikoislääkäreiden määrä sekä koulutuksen laatu tulisi ottaa huomioon aiempaa paremmin. Ulkoisesta evaluaatiosta on jo pitkä aika eikä Turun yliopiston tilannetta ole aikaisemmassakaan arvioissa otettu huomioon. Erikoislääkärikoulutusta ei saa näivettää tai lopettaa Työterveyslaitoksen Turun aluetoimipisteessä, tai koulutusvastuu tulee siirtää kokonaan yliopistosairaalalle, jos senioriohjausta ei ole käytettävissä TTL:lla.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin tarjoama tuki erikoislääkärikoulutuksessa (seniorilääkäri + ammattitautipoliklinikan tilat) TTL-koulutusjakson aikana tulisi ottaa huomioon ja yliopistosairaalan tulisi saada korvaus tarjoamastaan koulutuksesta. Tällä hetkellä sairaala ei saa EVO-rahaa tai muuta korvausta ammattitautipoliklinikan toiminnasta, vaan joutuu maksamaan Työterveyslaitokselle sekä erikoistuvien työajasta että seniorilääkäriin työpanoksesta. TTL:n omat tilat ovat potilastyöhön soveltumattomat AVI:n arvion mukaan.

Esitämme asetusluonnosta muutettavaksi siten, että klinisen opettajan avustukseen osoitettava summa osoitetaan jatkossakin kullekin yliopistolle erikseen, entisen 81 000 euron suuruisena, mutta mahdollistaen mahdollisesti ylijäävän summan osoittamisen saman yliopiston virtuaaliyliopiston ja muun erikoislääkärikoulutuksen menojen momenteille.

Esitämme, että asetusluonnoksessa koulutuspaikoille osoitettu avustussumma kohdistetaan siten, että koulutuspaikat saavat korvauksen myös 6 kk:n koejaksolta 24 kk työterveyshuoltojakson lisäksi. Tämä on mahdollista esimerkiksi lisäämällä ohjattavien määrää / kouluttaja, jolloin koejaksolla oleva voisi seurata työterveyshuoltojaksolla olevan ohjausta. Ohjaustapahtumien toteutumista tulee voida seurata.

Turun yliopisto puoltaa ja pitää tärkeänä STM:n asetuksen säätämistä vuodelle 2021 edellä esitetyin muutoksin työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen toteutumisen turvaamiseksi ja alueellisen eriarvoisuuden estämiseksi. Lausunto on tehty yhdessä prof. (emer.) Juha Liiran kanssa (työterveyshuollon professorin tehtävässä vv. 2018-20).

Jukka Kola

Jukka Kola
Rehtori

Hans Våg

Hans Våg
Valmistelija